

Unge funksjonshemmede, 03.06.2026

Skriftlig innspill til Lesekommisjonen

Unge funksjonshemmede er en paraplyorganisasjon med 38 ungdomsorganisasjoner, og representerer et bredt mangfold av unge med funksjonsnedsettelse og kroniske sykdommer. Våre medlemsorganisasjoner møter barn og unge med ulike erfaringer og behov knyttet til språk, kommunikasjon, læring og tilgang til tilrettelagte læringsressurser.

Vi takker for muligheten til å komme med våre innspill til lesekommisjonens viktige arbeid. For oss er det viktig å understreke at lese lyst og leseferdigheter henger tett sammen med tilgjengelighet og mestring. Barn og unge får ikke lyst til å lese dersom litteratur, undervisning eller hjelpemidler ikke er tilgjengelig. Skal regjeringens leseløft lykkes, må det derfor inkludere alle barn og unge, også de som trenger tilrettelegging. Unge funksjonshemmede er svært bekymret for utviklingen innen det spesialpedagogiske feltet. Kuttene i Statped og svekkelsen av spesialpedagogiske fagmiljøer gjør oss bekymret for om viktig kompetanse er i ferd med å forsvinne. Mange lærere opplever allerede at de mangler støtte og kunnskap om hvordan de skal tilrettelegge leseopplæringen for elever med ulike behov. Dersom målet er å styrke leseferdigheter og leseglede blant alle barn og unge, må det satses mer på spesialpedagogisk kompetanse og inkluderende praksis i hele utdanningsløpet. Her er noen konkrete temaer vi mener kommisjonen må være spesielt oppmerksom på: Først og fremst må lesing forstås som bredt begrep. Lesing skjer på mange måter. Noen leser trykte bøker, andre bruker lydbøker, punktskrift, skjermleser, tegnspråk eller ASK. Disse måtene å tilegne seg innhold på må anerkjennes som likeverdige. I tillegg er det avgjørende at tilgjengelighet og universell utforming er tenkt på helt fra start. Altfor mange funksjonshemmede barn møter barrierer fordi læremidler, skolebibliotek og digitale plattformer ikke er universelt utformet. Tilgjengelige læremidler må være normen, ikke unntaket.

For det tredje må tidlig innsats også bety tidlig tilrettelegging. Barn som trenger hjelpemidler eller alternative læringsformer må få dette tilgjengelig fra start. Det betyr at litteratur og læringsmateriell som tas i bruk, må finnes på det formatet eleven foretrekker.

Leseglede handler mye om mestring og representasjon. Barn og unge må få tilgang til litteratur de kan bruke, og de må kunne kjenne seg igjen i historiene de leser. Og til slutt må kompetansen i skolen styrkes. Lærere trenger mer kunnskap om inkluderende leseopplæring, funksjonsvariasjon og bruk av hjelpemidler.

Vi vil derfor oppfordre kommisjonen til å rette tydelige anbefalinger mot både skoler, skoleeiere og lærerutdanningene.

Barnehager og skoler må sørge for at alle barn får tilgang til litteratur i formater de kan bruke, og ta i bruk ulike måter å lese på, som høytlesning, lydbøker og digitale hjelpemidler. Det må også være større fokus på leseglede og mestring, kontra testing og måling.

Skoleeiere og lokale myndigheter må prioritere universelt utformede læremidler og sikre at skolene har tilgang på spesialpedagogisk kompetanse og nødvendige hjelpemidler.

Lærerutdanningene må gi alle lærerstudenter kunnskap om inkluderende leseopplæring og universell utforming, og tilbydere av etter- og videreutdanning må styrke kompetansen til lærere som allerede står i skolen.

For Unge funksjonshemmede er det avgjørende at leseløftet faktisk inkluderer alle barn og unge. Ingen skal oppleve at manglende tilrettelegging står i veien for muligheten til å utvikle leseferdigheter, oppleve mestring og finne leseglede.